

XII. ŠOLA

- FORMALNA, SEKUNDARNA DRUŽBENA ORGANIZACIJA
- JE DRUŽBENA INSTITUCIJA: druž. odnosi in vloge znotraj šole so družbeno priznani in varovani
- IZVAJA FORMALNI TIP UČENJA
- OMOGOČA VERTIKALNO DRUŽ. MOBILNOST-s pomočjo izobrazbe pridobi družbeno višji status.

1. IZOBRAŽEVANJE/UČENJE

- * NEFORMALNO = Ni organizirano, se ne previrja, je del vsakdanjega življenja.
Najpomembnejša oblika neform. učenja sta:
- opazovanje staršev pri delu & - posnemanje/IMITACIJA DANES—> OBLIKE UČENJA: opazovanje, posnemanje, igranje

vlog...

Sistem kazni in nagrad....

FORMALNO = tip učenja, ki se ga posreduje v šoli, sestavljajo ga jasno opredeljena znanja, ki se jih preverja in ocenjuje, izdajajo se določene listine: spričevala, diplome...

2. RAZVOJ MNOŽIČNEGA ŠOLSTVA

do 20 stol.

- Izobraževanje je potekalo na neformalen način
- najstarejši način posredovanja znanj je bil z imitacijo

obdobje do 19. stol

- izobraževanje je bila domena bogatih, namenjeno zlasti:
- predstavnikom plemiškega stanu, duhovščini, bogatemu meščanstvu... uglanem moškim... kmečka populacija je bila neuka in nepismena

19. stoletje

- pojavi se potreba po množičnem izobraževanju, vzroki:
industrializacija, urbanizacija, demokratizacija, oblikovanje nacionalnih držav...

izobraževanje v 20 stol. in danes

- vzroki širjenja:
GOSPODARSKI RAZVOJ (več denarja za šolstvo, dvig, življ. standarda je omogočil družinam da šolajo svoje otroke...)
DEMOKRATIZACIJA družbenega življ. V nekaterih delih sveta (zmanjšal se je pomen podedovanega statusa)

3. VLOGA ŠOLE V DRUŽBI, NJENE FUNKCIJE IN ORGANIZACIJA ŠOLE

2 PRISTOPA, POGLEDA NA ŠOLO

□ pozitivni pristop

- šola izvaja več vlog in ne ene same:
- dejavnik sek. Social.
- Preko šole poteka proces načrtnega izobraževanja in vzgoje otrok:
  - prenos soločenega znanja
  - prenos družbenih vrednot in norm
  - prenos kulture iz starejših na mlajše generacije

negativni pristop

šola je prostor, v katerem se oblikujejo starostne skupine
Posledica → možnost nastanka generacijskih konfl.
Danes je poleg šol veliko drugih posredovalcev znanj (mediji...) bi bilo prav da bi organ. šolstvo ukinili...

TEORIJE O VLOGI ŠOLE V DRUŽBI

FUNKCIONALISTINI POGLEDI:

1. ŠOLA JE EL. V PROCESU SOCIALNE INTEGRACIJE (E. DURKHEIM)

- po njegovem mnenju naj bi bila gl. funkcija šole prenos družbenih norm in vrednot na posameznika
- šola je po njegovem most med posameznikom in družbo

2. ŠOLA JE DEJAVNIK SOCIALIZACIJE (E. DURKHEIM)

- Šola kot dejavnik socializacije je povezal z razmišljanji, da je šola model oz. VADNICA DRUŽ. sistema

3. ŠOLA OMOGOČA RAZPOREJANJE POSAMEZNIKOV V SKLADU Z NJIHOVIM SPOSOBNOSTMI (T. PARSONS)

- Talcott PARSONS

- v šoli se dosežki posameznika primerjajo z dosežki drugih posameznikov in s splošni standardi, ki veljajo za posameznika: posamezniki so različno sposobni...

4.ŠOLA IN IZOBRAZBA STA KOREKTOR DRUŽ. NEENAKOSTI in pripomoreta k zamnjševanju vpliva na podedovanega statusa in k uveljavljanju pomena pridobljenega statusa
-funkcionalisti poudarjajo vlogo enakih možnosti šolanja otrok/ po njihovem mnenju imajo vsi otroci enake možnosti šolanja in s tem doseganja družbenega položaja: pri tem se ozirajo na slojevski,etnično pripadnost :spol,status družine....

4. ŠOLA,DRŽAVA ,IDEOLOGIJA **TEORIJE V ZVEZI S ŠOLO,DRŽAVO IN IDEOLOGIJO**

1.LUIS ALTHUSSER→ vloga šole je ohranjanje in reproduciranje obstoječih družb odnosov – izkoriščevalski in hierarhični. Ni jih mogoče ohranjati le s prisilo, izoblikovati se mora **ideologija**, ki bo pos prepričala, da je njihov položaj povsem normalen, naraven, nujen, odvisen od njihovih sposobnosti – da si nadrejeni svoj položaj zaslužijo in da je za podrejene sprejemljiv.

2.ANTONIO GRAMSCI→ Nadzor nad znanjem je ključni dejavnik pri ohranjanju ene družb. skupine nad drugo

3.M.APPLE→ šola nikoli ne posreduje vsega mogočega znanja, zato je pomembno, kdo opravi izbor tistega znanja, ki naj bi ga pridobili v šoli.

UČNI NAČRT

ali KURIKULUM

1.formalni učni načrt:

- predpišejo ga ustrezni organi s strani države
- zajema celoto znanj,vsebin,postopkov,ki je vključuje šolsko delo
- predmetnik:sklop predmetov,ki se jih naučimo v šoli...

2.prikriti učni načrt:

je celoten sklop uveljavljanja določ vrednot, norm, vzorcev vedenja, ki ni neposredno predpisan in določen. Zaznati ga je mogoče v reakcijah učiteljev in učencev, nač komunikacije med njimi, sistemu nagrajevanja in kaznovanja.

Primeri prikritega učnega sistema:

- 1.spolne vloge(učitelji drugače ravnajo s fanti kot z dekleti)
- 2.rasna stališča(učenci se začno zavedati razlik med etničnimi skupinami prek učiteljev,vrstnikov...)
- 3.razlike med druž.razredi;učitelji dajejo prednostotrokom iz srednjega razreda)
- 4.socialna kontrola,priprava na delo(znotraj šole jih soočajo s poslušnostjio,sodbudami...

ŠOLA IN DRUŽBENA NEENAKOST

IZOBRAZBA JE V MODERNI DRUŽBI ZELO POPMEMBN DEJAVNIK DRUŽ.MOBILNOSTI
NI PA SE URESNIČILO PRIČAKOVANJE,DA LAHKO ŠOLA BISTVENO VPLIVA NA DRUŽ.MOBILNOST IN ZMANŠANJE NEENAKOSTI (KER NIMAJO VSI ENAKIH MOŽNOSTI ŠOLANJA)

Dejavniki ki povzročajo neenake možnosti šolanja:

1.STATUS IZVORNE DRUŽINE

*Ekonomske zmožnosti družine (denarne zmožnosti)

* jezik ki se govori v družini med druž.člani:

-BERNSTEIN meni da obstajata 2 tipa jezika:

1.ELABORIRAN (knjižnji jezik/zahteva se ga v šoli)

2.RESTRIKTIVNI (uporabljamo ga v pogovru z domačimi...)

2.SPOL POSAMEZNIKA

*Starši so bolj naklonjeni šolanju sinov kakor hčera...smatra se,da šolanje in izobrazba nista pomembni vrlini za deklice,saj bodo opravljale vlogo matere in žene (npr. Talibani v Afganistau so prepovedali deklicam vstop v šole..v razvitem svetu imajo ž enake pravice kot m.)

3.ETNIČNA PRIPADNOST POSAMEZNIKA

*Predstavniki etničnih manjšin imajo v povprečju manjšo stopnjo izobrazbe ter slabši učni uspeh od pripadnikov večinskega naroda.

4.KRAJ BIVANJA

* V mestih več šol, te so kvalitetnejše

5.VREDNOTE DOMAČEGA OKOLJA

* nekateri starši so do otrok zahtevnejši, to še posebej velja za starše višjega druž.r.

* drugi so manj zahtevni in otrok ne vzpodbujajo

6.INTELIGENCA IN ŠOLSKI USPEH

*šolski uspeh vpliva na inteligenco.

* Iq-testi so prrejeni za otroke sredn druž. razreda.

TEORIJA V POVEZAVI Z DRUŽ.NEENAKOSTJO IN ŠOLSKIM USPEHOM.

1.PIERR BORDIEUJ o kulturnem kapitalu →

pojasnjujeta neenakosti v šol dosežkih s subkulturnimi razlikami. Vladajoči družb sloji imajo moč, da svojo kulturo vsilijo drugim družb skupinam. Na tej kulturi temelji tudi delovanje šol sistema. Učenci, ki izhajajo iz višjih družb razredov, imajo prednost v šoli, ker so bili že socializirani v dominantno kulturo, na tej socializaciji potem gradijo šol sistem. – obvladajo jezik, nač izražanja; imajo kulturni kapital, ki ga je skozi šol sistem mogoče prenesti v bogastvo in moč. Ta prednost jim omogoča doseganje boljših šol uspehov, višje stopnje izobrazbe – omogoča doseganje višjih, bolje plačanih in bolj uglednih družb položajev. Otroci iz drugih družb skupin so že v temelju prikrajšani. Bourieu poudarja, da kultura vladajočih razredov ni ne boljša ne slabša od drugih oz da ni objektivnega merila, s katerim bi to lahko ugotovili.

ŠOLANJE →

Izbira študija oz. Poklica :

SPOL Dekleta izbirajo poklice in smeri izobraževanja, ki so »bolj ženski« in ki so po dolžini izobraževanja krajši (družboslovje, humanistike, sociala, zdravstvo, šolstvo...)

DOLŽINA ŠOLANJA:

*Otroci nižjega druž.sloja se odločajo za krajše šolanje, otroci višjega dr.R.se odločijo za daljše šoanje: gimnazije, študij....

VRSTA ŠOL → *JAVNE (državne šole)

*ZASEBNE ŠOLE (v lasti katoliške cerkve)

*WALDORFSKA šola (velik poudarek na neformalni obliki učenja)